Сыйфатларны гомумиләштерел кабатлау

сыйфат

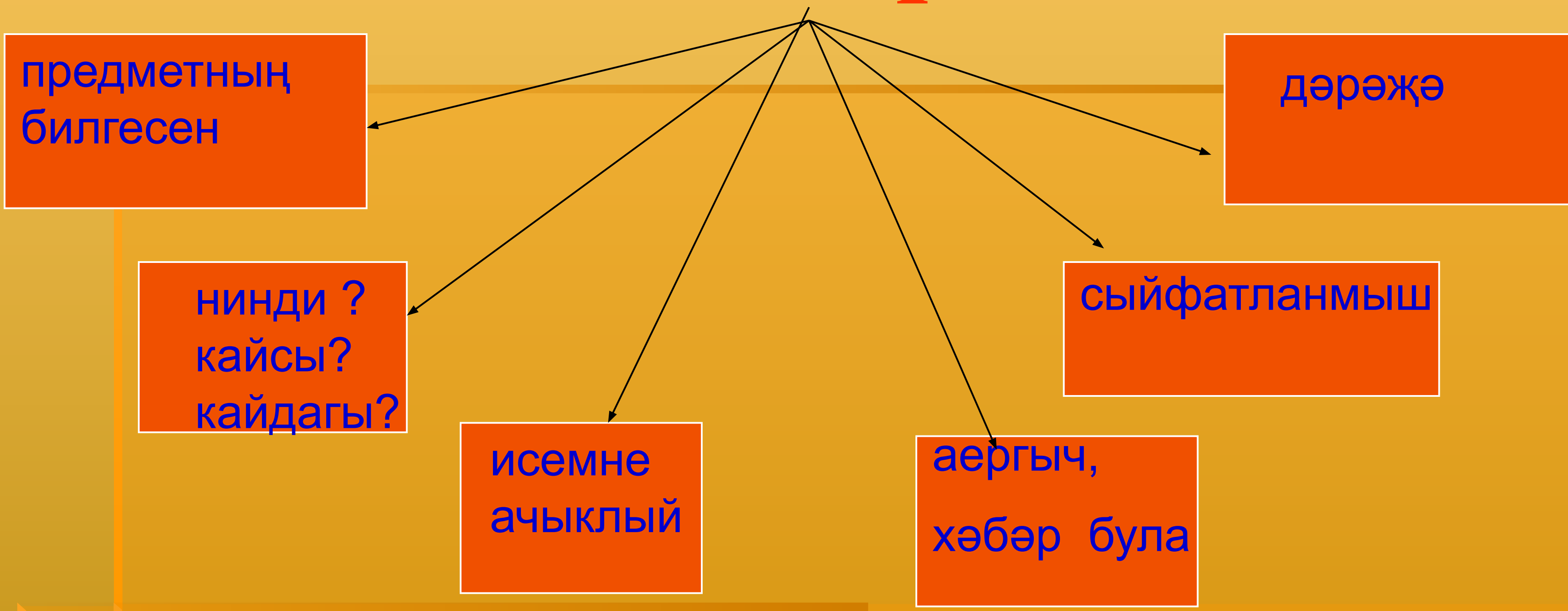

предметның билгесен
дәрәҗә
нинди ? кайсы? кайдагы?
сыйфатланмыш
исемне ачыклый
аергыч,
хәбәр була

- **Төркемнәрдә эш**
- 1 төркем. Сыйфат дәрәҗәләре нәрсәне белдерә? Нинди дәрәҗәләр була? Мисаллар.
- 2 төркем. Ясалышы буенча сыйфатларның нинди төрләре бар? Нинди сыйфат ясагыч кушымчаларны беләсез? Мисаллар.
- 3 төркем. Сыйфатларның исемләшүен аңлатырга. Мисаллар китерергә.

Сыйфат дәрәҗәләре

1. **Гади дәрәҗә-** *предметның гадәти билгесен белдерә.*

2. Чагыштыру дәрәҗәсе-

гади дәрәҗәдәге сыйфатка –рак, -рәк кушымчасы ялганып ясала.

3. Артыклык дәрәҗәсе *–бер предметтагы билгенең икенче бер предметтагы шундый ук билгедән артык икәнлеген белдерә . Өч төрле юл белән ясала:*

а) ап-ак, кып-кызыл, ямь-яшел;

ә) иң, җете, дөм, үтә көчәйткеч кисәкчәләр;

в) бер үк сыйфатны кабатлау аша.

4. Кимлек дәрәҗәсе-

предметтагы билгенең гади дәрәҗәдән кимрәк булуын белдерә,-су, -ча, -сыл, -сел, -мса, -гылт, -гелт,- елҗем кушымчалары ярдәмендә ясала.

Сыйфат дәрәҗәләре

1. Гади дәрәҗә- *предметның гадәти билгесен белдерә.*

2. Чагыштыру дәрәҗәсе- *гади дәрәҗәдәге сыйфатка –рак, -рәк кушымчасы ялганып ясала.*

3. Артыклык дәрәҗәсе *–бер предметтагы билгенең икенче бер предметтагы шундый ук билгедән артык икәнлеген белдерә . Өч төрле юл белән ясала:*

а) ап-ак, кып-кызыл, ямь-яшел;

ә) иң, җете, дөм, үтә көчәйткеч кисәкчәләр;

в) бер үк сыйфатны кабатлау аша

4. Кимлек дәрәҗәсе- *предметтагы билгенең гади дәрәҗәдән кимрәк булуын белдерә,-су, -ча, -сыл, -сел, -мса, -гылт, -гелт,- елҗем кушымчалары ярдәмендә ясала.*

Сыйфатларның ясалышы:

1. *тамыр*
2. *ясалма*
3. *кушма*
4. *парлы*
5. *тезмә*

Сыйфатларның **исемләшүе.**

- Сыйфат сыйфатланмыштан башка да кулланылырга мөмкин. Бу күренеш сыйфатларның **исемләшүе** дип атала.

Кадерлеләремә (әти-әниемә) КҮЧТӘНӘЧ алып кайттым.

Исемләшкән сыйфатлар.

- Исемләшкән сыйфатлар, исемнәр кебек үк, **килеш** , **сан, тартым** белән төрләнә.

Җөмләнең **теләсә кайсы** кисәге булып килә.

Тест биремнәре

1. Сыйфат нинди сүз төркеме ?	***а) мөстәкыйль сүз төркеме***
	ә) модаль сүз төркеме
	б) бәйләгеч сүз төркеме

2. Сыйфат нәрсәне белдерә?	***а) предметның санын***
	ә) предмет билгесен
	б) эш-хәлнең билгесен

3. Сыйфатларны табыгыз	*а)ялкау, эшчән*
	ә) тырыш, баручы
	б) эшләгән, сүзчән

4. Ясалышлары буенча болар нинди сыйфатлар? тәмле, уйчан, әдәпсез	*а) тамыр*
	ә) ясалма
	б) тезмә

5. Сыйфат ачыклап килгән сүз ничек атала?	*а) саналмыш*
	ә) аерылмыш
	б) сыйфатланмыш

6. Сыйфатларның дәрәҗәсен билгелә . кызгылт, күксел, салкынча, алсу	*а) артыклык*
	ә) чагыштыру
	б) кимлек

7. Сыйфатлар нинди җөмлә кисәге булып килгән? ***Зур йорт, түгәрәк өстәл, уйчан бала, кызыл алма***	*а) тәмамлык*
	ә) аергыч
	б) хәл

8. Бу нинди сыйфатлар?

Матур-ямьсез, зур-кечкенә, эшчән-ялкау, батыр-куркак

а) омоним

ә) синоним

б) антоним

9. Кайсы сыйфат дәрәҗәсе 3 төрле юл белән ясала?	*а) гади*
	ә) чагыштыру
	б) артыклык

10. Бу нинди сыйфатлар? ***Матур, чибәр, сылу, гүзәл. Ярлы, хәерче, фәкыйрь. Батыр, герой, каһарман, баһадир. Яхшы, әйбәт, ару, шәп.***	*а) синоним*
	ә) антоним
	б) омоним

Тестның дөреслеген тикшереп үтик:

1– а

2– ә

3– а

4– ә

5– б

6– б

7– ә

8– б

9– б

10– а

Сыйфатларның җөмләдә кулланылышы.

Яңгырдан соң урманда матур гөмбәләр үсеп чыга. Гөмбә ит кебек үк туклыклы. Тик агулыларын гына таный белергә кирәк.Майлылары тәмлерәк тоела.

Антонимын язарга:

озын -,парлы -, иске - ,акыллы - , аяз -, начар - ,арзан - , биек -, кечкенә-, авыр - ,тырыш - ямьсез - ,бай-.

Синонимын табарга:

шук - , пычрак - , әдәпле - , шатлыклы - , тәкәббер - , вак - , җайлы -,чибәр - , олы - .

Сыйфатларга анализ ясагыз

Күктә алсу кояш көлә. Әминәнең кызгылт күлмәге бар. Белемледән үрнәк ал. Юлда яланаяклы бала күренде.

сыйф.	сыйфатланмышы	ясалышы	дәрәҗәсе	исемләшкәндә			җөмләдәге вазифасы
				сан	тартым	килеш	

Рәсемгә карата сыйфатлар уйлап языгыз

Өй эше

.....күк итәгенә барып тоташкан, очы -кыры күренмәгән бер.... урман бар. Ул урманда .... агачлар гөрләп үсәләр, ... җиләкләр кызарып пешәләр. Анда ... бүреләр, ...төлкеләр , ...куяннар, ...еланнар яшиләр.